

Determination of Marriage Satisfaction, Sexual Satisfaction and Quality of Sexual Life in Women Using Contraception Methods

Nermin Altunbaş^{1*}, Birnur Yeşildağ²

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

² Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 11/05/2024

Accepted: 28/06/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to determine marital satisfaction, sexual satisfaction and quality of sexual life in women using contraceptive methods.

Method: This study is a descriptive and cross-sectional type of research. The sample group of the research consisted of 401 women. Data were collected with the "Individual Characteristics Form", "Marital Life Scale", "New Sexual Satisfaction Scale" and "Sexual Quality of Life Questionnaire-Female".

Results: In the study, the average age of the participants was 26.23±0.94 and 54.5% of them used Intrauterine Devices as a contraceptive method. A statistically significant difference was found between the contraceptive method used by the participants and their age, education level, spouse's education level, economic status and thoughts about their marriage (p<0.001). Women's "Marital Life Scale" mean score is 27.82±4.81, "New Sexual Satisfaction Scale" mean score is 57.41±34.65, "Sexual Life Quality Questionnaire-Female" mean score is 48.34±24.19. There is a statistically significant difference between marital satisfaction, sexual satisfaction and sexual quality of life according to some individual characteristics of the participants (p<0.05).

Conclusion: The majority of women use intrauterine device as a contraceptive method. The preferred contraceptive method varies depending on the woman's age, education level, her spouse's education level, economic status and her thoughts about marriage. While marital satisfaction and sexual satisfaction are above average in women using contraceptive methods, the quality of sexual life is slightly below average. In addition, some individual characteristics of women change marital satisfaction, sexual satisfaction and sexual life quality.

Keywords: Contraceptive Methods, marriage, quality of life, satisfaction, sexuality, women

Kontraseptif Yöntem Kullanan Kadınlarda Evlilik Doymu, Cinsel Doym ve Cinsel Yaşam Kalitesinin Belirlenmesi

Araştırma Makalesi

History

Received: 11/05/2024

Accepted: 28/06/2024

Copyright

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı, kontraseptif yöntem kullanan kadınlarda evlilik doymu, cinsel doym ve cinsel yaşam kalitesinin belirlenmesidir.

Yöntem: Bu araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel türde bir araştırmadır. Araştırmanın örneklem grubunu 401 kadın oluşturmuştur. Veriler "Bireysel Özellikler Formu", "Evlilik Yaşamı Ölçeği", "Yeni Cinsel Doym Ölçeği" ve "Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın" ile toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada, katılımcıların yaş ortalaması 26.23±0.94 olup, %54.5'i kontraseptif yöntem olarak Rahim İçi Araç kullanmaktadır. Katılımcıların kullandıkları kontraseptif yöntem ile yaş, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum ve evliliğine yönelik düşüncesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.001). Kadınların "Evlilik Yaşamı Ölçeği" puan ortalaması 27.82±4.81, "Yeni Cinsel Doym Ölçeği" puan ortalaması 57.41±34.65, "Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın" puan ortalaması 48.34±24.19'dur. Katılımcıların bazı bireysel özelliklerine göre evlilik doymu, cinsel doym ve cinsel yaşam kalitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır (p<0.05).

Sonuç: Kadınların çoğunluğu kontraseptif yöntem olarak Rahim İçi Araç kullanmaktadır. Tercih edilen kontraseptif yöntem, kadının yaşı, eğitim düzeyi, eşinin eğitim düzeyi, ekonomik durumu ve evliliğe yönelik düşüncesine göre değişiklik göstermektedir. Kontraseptif yöntem kullanan kadınlarda evlilik doymu ve cinsel doym ortalamasının üzerinde iken, cinsel yaşam kalitesi ortalamasının biraz altında kalmaktadır. Ayrıca, kadınların bazı bireysel özellikleri evlilik doymunu, cinsel doymu ve cinsel yaşam kalitesini değiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, doym, evlilik, kadın, kontraseptif yöntemler, yaşam kalitesi

^a altunbas5858@gmail.com

^{iD} 0000-0003-1190-3523

^b nurumbirnur@gmail.com

^{iD} 0000-0002-4239-1295

How to Cite: Altunbaş N, Yeşildağ B (2024) Determination of Marriage Satisfactin, Sexual Satisfaction and Quality of Sexual Life in Women Using Contraception Methods, Cumhuriyet Nursing Journal, 8(2): 110-117

Giriş

Aile planlaması hizmetleri, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine 2030 yılına kadar evrensel erişimin sağlanması olarak Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında yer almaktadır (WHO 2023). Türk toplumunda cinsellik ve aile planlaması ile ilgili konular, konuşulması zor konular olması nedeniyle tabu olarak görülmektedir (Kaplan ve Zeyneloğlu 2018; Oskay ve Dişsiz 2017). Bu bağlamda aile planlaması hizmetleri içerisinde kontraseptif yöntem kullanımı önemli bir yere sahiptir.

Kontraseptif yöntem kullanımı ve başarılı doğurganlık kontrolünün kadınların hayatına birçok yönden olumlu katkısı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; kadınlara gebelik planlaması konusunda kontrol ve karar verme yeteneği sağlanması, kadınların istedikleri zaman çocuk sahibi olma ve bu süreci kendi yaşam planlarına göre şekillendirme özgürlüğüne sahip olmaları, planlı gebelikleri teşvik ederek kadınların sağlık durumlarının iyileştirilmesi, gebelik ve doğum sonrası dönemlerdeki sağlık risklerinin azaltılması, psikolojik rahatlığı artırarak cinsel hayatın daha özgürce yaşanmasıdır (CDCRH 2024; WHO 2024a). Kontraseptif yöntem kullanımının sonlandırılması durumunda ise istenmeyen gebelik riskinin artması nedeniyle kadınların cinsel ilişkiden kaçındıklarına ve cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiğine dikkat çekilmektedir (Grontvedt et al. 2016).

Tamamen duyuya dayalı bir deneyim olan cinsellik, üremeyi, cinsel zevk almayı ve vermeyi hedeflediğinden, yalnızca cinsel organları değil tüm bedeni ve aklı içine almaktadır (Temel ve Özsoy 2022). Cinsellik, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel faktörlerin etkileşimiyle şekillenen insanın cinsel kimliği, düşünceleri, duyguları ve davranışları olarak tanımlanabilir. İnsan yaşamında cinsellik, kişiler arası ilişkiler, psikolojik ve fiziksel sağlık, genel yaşam kalitesi üzerinde derin etkiler yaratır. Cinsellik, bireyin kimlik oluşumundan, ilişkilerindeki doyuma ve psikolojik refaha kadar geniş bir yelpazede yaşamın pek çok alanını etkilemektedir (WHO 2024b). Literatürde fizyolojik hastalıklar, ilaç kullanımı, hormonal değişiklikler, stres, partner varlığı, cinsel normlar ve kontraseptif yöntem kullanımı gibi durumların cinselliği etkileyen faktörler arasında yer aldığı belirtilmektedir (Bilgin ve Kömürcü, 2016; Caruso et al. 2022).

Kontraseptif yöntemlerin kullanımı sadece gebelikten korunmak için değil, aynı zamanda çiftlerin cinsel sağlığı ve yaşam kalitesi üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Ancak, sağlık personeli tarafından bu konunun değerlendirilmesi genellikle ihmal edilmiştir. Kontraseptif yöntemlerin çiftlerin cinsel yaşamları üzerine etkileri, son yıllarda artan bir şekilde araştırılan ve tartışılan bir konudur. Kontraseptif yöntemlerin seçimi ve kullanımı, kadınların ve çiftlerin cinsel memnuniyetini ve sağlığını etkileyebilir (WHO 2024c). Bazı çalışmalarda cinsel sağlığın gebelikten koruyucu yöntem kullanımına bağlı olarak çeşitli derecelerde etkilendiği belirlenmiştir (Grontvedt et al. 2017; Higgins and Smith 2016; Zethraeus et al. 2016).

Hormonal yöntemlerin hormon dengesi üzerindeki etkileri, cinsel isteği ve memnuniyeti etkileyebilirken, kondom gibi bariyer yöntemlerinin kullanımı da cinsel sağlık ve korunma duygusunu şekillendirebilir. Ayrıca, doğru kullanılmayan veya uygun olmayan bir yöntem seçimi, cinsel isteksizlik veya güvensizlik gibi sorunlara yol açabilir. Kontraseptif yöntemlerin etkilerini anlamak ve çiftlerin bu konudaki ihtiyaçlarını değerlendirmek, çiftlere uygun seçenekler ile cinsel doyum ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik önlemleri sunmak sağlık personelinin görevleri arasında yer almalıdır (WHO 2024c). Bu araştırmanın amacı; kontraseptif yöntem kullanan kadınlarda evlilik doyumu, cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesinin belirlenmesidir.

Araştırma Soruları

- Katılımcıların en sık tercih ettiği kontraseptif yöntem nedir?
- Bazı bireysel özellikler tercih edilen kontraseptif yöntem türünü etkiler mi?
- Kontraseptif yöntem kullanan kadınların evlilik doyumu, cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesi düzeyi nedir?
- Kontraseptif yöntem kullanan kadınlarda bazı bireysel özelliklere göre evlilik doyumu, cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesi düzeyi değişir mi?

Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel türde bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sivas Suşehri Aile Sağlığı Merkezi nüfusuna kayıtlı 18-49 yaş arası kadınlar oluşturmuştur. Suşehri'nde 2021 TÜİK verilerine göre 18-49 yaş arası kadın nüfusu 5.317'dir. Buna göre evreni bilinen gruplarda örneklem sayısının belirlenmesi için $n=N.t^2.p.q/d^2.(N-1)+t^2.p.q$ formülünde; $t=1.96$; $p=0.50$, $q=0.50$; $d=0.05$ alındığında, örneklem grubuna alınması gereken kadın sayısı en az 358 olarak belirlenmiştir. Örneklem grubunu dâhil etme kriterlerini karşılayan ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 401 kadın oluşturmuştur.

Araştırmaya dâhil etme kriterleri;

- 18-49 yaş arası kadın olmak
- Evli olmak
- Eşi veya kendisi kontraseptif yöntem kullanıyor olmak

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, "Bireysel Özellikler Formu", "Evlilik Yaşamı Ölçeği (EYÖ)", "Yeni Cinsel Doyum Ölçeği (YCDÖ)" ve "Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın (CYKÖ-K)" ile toplanmıştır.

Bireysel Özellikler Formu: Formda, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan; “yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum, evliliğin nasıl değerlendirildiği ve kullanılan kontraseptif yöntem” sorularından oluşan, çoktan seçmeli yedi soru bulunmaktadır (Akalin ve Bostancı 2022; Kaplan ve Zeyneloğlu 2018; Zethraeus et al. 2016).

Evlilik Yaşamı Ölçeği: Ölçek, bireylerin evliliklerinden duydukları genel doyumunu ölçmek amacıyla Tezer tarafından geliştirilmiştir. Ölçek toplam 10 maddeden oluşan, “kesinlikle katılmıyorum (1)” ile “kesinlikle katılıyorum (5)” arasında yanıtlanabilen, beşli likert tipindedir. Ölçekte ters madde ve alt boyut bulunmamaktadır. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri en düşük puan 10, en yüksek puan ise 50’dir. Ölçekten alınan puanların artması bireylerin evliliklerinden aldıkları doyumun da arttığını ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.85’dir (Tezer 1996). Bu çalışmanın Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise 0.88’dir.

Yeni Cinsel Doyum Ölçeği: Ölçek Stulhofer ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilmiş olup Tuğut tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, klinik ve saha araştırmalarında, 18-55 yaş arasında bulunan bireylerde cinsel doyumunu ölçmek amacıyla geliştirilen, 20 maddeden oluşan, ters maddesi bulunmayan, “hiç memnun değilim (1)” ile “son derece memnunum (5)” arasında yanıtlanabilen, beşli likert tipinde 1bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100’dür. Ölçeği ben merkezli (1-10. maddeler) ve eş-partner/cinsel aktivite merkezli (11-20. maddeler) iki alt boyutu bulunmaktadır. Ben merkezli alt boyut, kişisel deneyimler ve duygular tarafından oluşan cinsel doyumunu belirler. Eş-partner/cinsel aktivite merkezli alt boyutu ise bir kişinin eşinin/partnerinin cinsel davranış ve tepkilerinden, ayrıca cinsel faaliyetlerin çeşitlilik ve/veya sıklığından aldığı cinsel doyumunu ölçer. Bu iki alt boyut Yeni Cinsel Doyum Ölçeğini temsil eder. Ölçekten alınan puanın yüksek olması cinsel doyumun iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.94’dür (Tuğut 2016). Bu çalışmada toplam ve alt boyutlara ait Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ise 0.99’dur.

Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın: Ölçek Symonds ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilmiş, Tuğut ve Gölbaşı tarafından Türkçeye uyarlanmış olan ölçek, altılı likert tipinde, 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutu bulunmayıp, beş maddesi ters kodlanmıştır. Ölçeğin her bir maddesi son dört hafta içindeki cinsel yaşam düşünülerek yanıtlanmalıdır. Ölçekten alınabilecek puan aralığı 18-108 arasındadır. Ölçekten alınan toplam puan (Ölçekten alınan ham puan-18)x100/90 formülü ile 100’e dönüştürülmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması cinsel yaşam kalitesinin iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.83’tür (Tuğut ve Gölbaşı 2010).

Bu çalışmanın Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise 0.92’dir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde “Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 27 paket programı” kullanılmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi, homojenliği ise Levene testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde “ortalama, minimum, maksimum, standart sapma, sayı ve yüzde değerleri, Ki-Kare testi, bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü Varyans analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi ve verilerin toplanabilmesi amacı ile araştırmanın yürütüldüğü il merkezinde yer alan üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 2022-12/05 karar sayılı izin, İl Sağlık Müdürlüğü’nden 13/03/2023-2023/11 karar nolu uygulama izni alınmıştır. Katılımcılara, araştırmanın amacı, süreci ve anket formları hakkında açıklamalar yapılmış, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek onamları alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, belirli bir coğrafi bölge ve sosyoekonomik düzeyle sınırlı olduğundan tüm kadın nüfusunu tam olarak temsil etmeyebilir ve bu durum, bulguların genellenebilirliğini kısıtlayabilir. Araştırmanın öz-bildirim verilerine dayanması, katılımcıların gerçek dışı veya yanlı bilgi vermesi riskini taşıması açısından ve bulguların nicel verilere dayanmasına bağlı olarak araştırma sonuçları hakkında derinlemesine bilgi elde edilememesi yönünden sınırlılık olarak görülebilir.

Bulgular

Katılımcıların yaş ortalaması 26.23±0.94 olup, %45.1’i ön lisans mezunu, %91’i herhangi bir işte çalışmayan, %47.9’unun eşi ön lisans mezunu ve %54.6’sının ekonomik durumu geliri giderinden azdır. Kadınların %61.3’ü evliliğine yönelik düşüncesini orta olarak belirtmiştir. Katılımcıların %54.5’i kontraseptif yöntem olarak Rahim İçi Araç (RİA) kullanmaktadır (Tablo 1).

Katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum ve evliliğine yönelik düşüncesini ile kullandıkları kontraseptif yöntem arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.001$) (Tablo 2).

Katılımcıların, EYÖ’den 27.82±4.81 puan, YCDÖ’den 57.41±34.65 puan, “Ben merkezli” alt boyutundan 28.70±17.33 puan, “Eş-Partner/Cinsel aktivite merkezli” alt boyutundan 28.70±17.33 puan ve CYKÖ-K’den 48.34±24.19 puan aldıkları belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 1. Katılımcıların bazı bireysel özelliklerine göre dağılımı (n=401)

Table 1. Distribution of participants according to some individual characteristics (n=401)

Bireysel özellikler	Sayı	Yüzde
Yaş		
Katılımcıların yaş ortalaması 26.23±0.94 (En düşük: 18, En yüksek:49)		
18-25 yaş	127	31.7
26-30 yaş	184	45.9
31-40 yaş	45	11.2
41-49 yaş	45	11.2
Eğitim düzeyi		
İlkokul	20	5.0
Lise	77	19.2
Ön lisans	181	45.1
Lisans	123	30.7
Çalışma durumu		
Evet	36	9.0
Hayır	365	91.0
Eşin eğitim düzeyi		
Lise	32	8.0
Ön lisans	192	47.9
Lisans	165	41.1
Yüksek lisans	12	3.0
Ekonomik durum		
Gelir giderden az	219	54.6
Gelir gidere eşit	162	40.4
Gelir giderden fazla	20	5.0
Evliliğine yönelik düşüncesi		
Kötü	27	6.8
Orta	246	61.3
İyi	94	23.4
Çok iyi	34	8.5
Kullanılan kontraseptif yöntemi		
RİA	218	54.5
Geri çekme	66	16.5
Oral Kontraseptif (OKS)	46	11.5
Kondom	41	10.2
İmplant	23	5.7
Enjeksiyon	7	1.6

Tablo 2. Kullanılan kontraseptif yöntem ile bazı bireysel özelliklerin karşılaştırılması (n=401)

Table 2. Comparison of some individual characteristics with the contraceptive method used (n=401)

Bireysel özellikler	Kullanılan kontraseptif yöntem	
	χ^2	p
Yaş	138.67	0<.001
Eğitim düzeyi	199.64	0<.001
Çalışma durumu	10.35	0.066
Eşin eğitim düzeyi	118.99	0<.001
Ekonomik durum	68.32	0<.001
Evliliğine yönelik düşüncesi	120.51	0<.001

χ^2 : Ki-Kare Testi, p<0.01

Tablo 3: Ölçeklerin puan ortalamalarının dağılımı (n=401)

Table 3: Distribution of mean scores of the scales (n=401)

	Madde sayısı	Min-Maks.	Ort.±SS	Cronbach alfa değeri
EYÖ	10	17-38	27.82±4.84	0.88
YCDÖ	20	20-100	57.41±34.65	0.99
Ben merkezli alt boyut	10	10-50	28.70±17.33	0.99
Eş-Partner/Cinsel aktivite merkezli alt boyut	10	10-50	28.70±17.33	0.99
CYKÖ-K	18	13-83	48.34±24.19	0.93

Min-Maks.: Minimum-Maksimum Değerler, Ort.: Ortalama, SS: Standart Sapma

Katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum, evliliğine yönelik düşüncesi ve kullanılan kontraseptif yöntemine göre EYÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca çalışmaya katılan kadınların yaş, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum, evliliğine yönelik düşüncesi ve kullanılan kontraseptif yöntemine göre YCDÖ ve CYKÖ-K puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Katılımcılardan 18-25 yaş arasında,

lisans mezunu, çalışmayan, eşi yüksek lisans mezunu, geliri giderine eşit, evliliğini çok iyi olarak değerlendiren ve eşi kondom kullanan kadınlarda evlilik doyumunun yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 18-25 yaş arasında, lisans mezunu, eşi yüksek lisans mezunu, geliri giderine eşit, evliliğine yönelik düşüncesi çok iyi olan ve eşi kondom kullanan kadınlarda yeni cinsel doyum ölçeği ve cinsel yaşam kalitesi ölçeği-kadın puan ortalamalarının diğer kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların bazı bireysel özellikleri ile ölçek puanlarının karşılaştırılması (n=401)

Table 4. Comparison of some individual characteristics of the participants and their scale scores (n=401)

Bireysel özellikler	EYÖ	YCDÖ	CYKÖ-K
Yaş			
18-25 yaş	33.48±2.86	92.13±9.81	75.64±9.14
26-30 yaş	24.96±2.78	34.35±29.91	32.30±18.09
31-40 yaş	26.20±3.10	66.22±20.81	47.56±11.38
41-49 yaş	25.20±3.35	44.89±23.41	37.63±15.67
^b Test/p	235.949 / 0.000	157.967 / 0.000	224.002 / 0.000
Eğitim düzeyi			
İlkokul	22.60±3.40	34.00±22.57	30.83±13.32
Lise	23.97±2.33	27.79±15.94	27.06±12.93
Ön lisans	26.97±4.26	50.72±34.48	44.24±22.47
Lisans	32.34±3.04	89.59±13.87	70.54±13.58
^b Test/p	113.674 / 0.000	106.273 / 0.000	107.006 / 0.000
Çalışma durumu			
Evet	26.72±2.48	62.22±21.79	49.91±11.77
Hayır	27.93±5.00	56.93±35.66	48.18±25.09
^a Test/p	-2.472 / 0.016	1.296 / 0.200	0.730 / 0.468
Eşin eğitim düzeyi			
Lise	22.31±2.54	28.75±16.80	26.67±10.71
Ön lisans	24.46±1.90	31.88±22.89	31.09±14.50
Lisans	32.20±2.83	89.58±12.98	70.16±12.56
Yüksek lisans	36.17±1.33	100.00±0.00	81.94±4.81
^b Test/p	423.696 / 0.000	333.347 / 0.000	310.981 / 0.000
Ekonomik durum			
Gelir giderden az	24.95±2.67	38.45±29.91	34.08±17.41
Gelir gidere eşit	31.83±4.51	83.95±23.04	68.09±18.96
Gelir giderden fazla	26.80±2.26	50.00±17.77	44.50±10.55
^b Test/p	178.695 / 0.000	134.701 / 0.000	170.359 / 0.000
Evliliğine yönelik düşüncesi Kötü			
Orta	21.44±1.28	20.00±0.00	21.98±7.11
İyi	26.37±3.46	49.02±33.82	41.44±21.56
Çok iyi	30.35±4.21	75.74±25.03	62.30±19.04
	36.41±5.0	97.06±7.19	80.59±5.47
^b Test/p	134.644 / 0.000	54.483 / 0.000	74.279 / 0.000
Kullanılan kontraseptif yöntem			
RİA	26.52±4.53	44.40±32.22	40.06±22.98
Geri çekme	29.80±3.68	77.83±28.35	60.43±16.30
OKS	26.55±4.81	51.21±32.55	44.55±23.70
Kondom	34.86±1.06	97.14±7.55	75.71±7.12
İmplant	32.35±2.16	87.83±15.65	71.16±15.84
Enjeksiyon	30.83±4.57	89.76±16.20	67.40±16.18
^b Test/p	19.357 / 0.000	30.492 / 0.000	24.100 / 0.000

^aBağımsız örneklem t testi, ^bTek yönlü varyans analizi-ANOVA, $p<0.05$

Tartışma

Bu araştırma, kontraseptif yöntem kullanan kadınlarda evlilik doyumu, cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda; katılımcıların çoğunluğu kontraseptif yöntem olarak RİA, daha sonra sırasıyla geri çekme ve OKS kullanmaktadır. Dünyada en sık kullanılan kontraseptif yöntemler tüp ligasyonu, kondom ve RİA'dır (UN 2024). Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması'na göre evli kadınların en sık tercih ettikleri kontraseptif yöntemler ise sırasıyla geri çekme, kondom, RİA ve tüp ligasyonu'dur (HÜNEE 2024). Ülkemizde yürütülen çalışmalarda da kadınların yaygın olarak kullandıkları modern kontraseptif yöntemler kondom, RİA ve tüp ligasyonu, geleneksel kontraseptif yöntem ise geri çekme olarak bildirilmiştir (Acar ve ark. 2021; Avcı ve ark. 2021; Gavas ve inal 2019). Kullanılan modern kontraseptif yöntemler arasında kondomun ilk sırada yer almasında, kolay ulaşılabilirliği, kullanım kolaylığı, cinsel yolla bulaşan hastalıklara ve kansere karşı koruyucu özelliğinin olması gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu bulgu, kadınların kontraseptif yöntem tercihinde sorumluluğu eşleri ile paylaştığını göstermesi açısından da olumlu olarak değerlendirilebilir. Ancak bu çalışmada en sık kullanılan kontraseptif yöntemlerin sırasıyla RİA ve geri çekme olmasında eşin tercihi, kadın ve eşinin bilgi eksikliği, RİA'nın uzun süreli kullanılabilmesi ve geri çekmenin kolay bir yöntem olarak görülmesinin etkili olabileceği varsayılmaktadır. Ayrıca kadınların kontraseptif yöntem tercihinde, eğitim durumlarının ve aile planlaması yöntemlerinin ekonomik açıdan ulaşılabilirliğinin de etkili olduğu saptanmıştır (Avcı ve ark. 2021).

Araştırmada, kadının yaşı, eğitim düzeyi, eşinin eğitim düzeyi, ekonomik durumu ve evliliğine yönelik düşüncesine göre kullanılan kontraseptif yöntem türünün değiştiği belirlenmiştir. Gana'da ki bir çalışma kontraseptif yöntem kullanımının sosyoekonomik faktörlere, özellikle yaş, eğitim seviyesi, ekonomik durum ve evlilik durumuna göre değiştiğini ortaya koymuştur. Kadınların çoğunluğu uzun süreli yöntemleri tercih ederken, erkekler genellikle kısa süreli yöntemleri tercih etmektedir (Nketiah-Amponsah et al. 2022). Karabük ilinde yapılan bir çalışmada ise kadınların yaş, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, ekonomik durum ve evliliğe yönelik düşüncelerinin kontraseptif yöntem tercihlerinde önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada da en sık tercih edilen kontraseptif yöntem rahim içi araç olarak saptanmıştır (Eroğlu ve ark. 2021).

Araştırma bulgularına göre kontraseptif yöntem kullanan kadınların evlilik ve cinsel doyumu ortalamanın üzerinde, cinsel yaşam kalitesi ise ortalamanın biraz altındadır. Bir çalışmada kontraseptif yöntem kullanan kadınların cinsel yaşam kalitesi orta düzeyde bulunmuştur (Akalin ve Bostancı 2022). Başka bir çalışmada modern ve geleneksel kontraseptif yöntem kullanan kadınların cinsel doyum düzeylerinin birbirine benzer olduğu bildirilmiştir (Şimşek Çetinkaya ve Aydın 2023). Aras'ın (2020) çalışmasında ise cinsel yaşam kalitesi arttıkça, evlilik doyumunun da arttığı ve cinsel yaşam doyumu

düşük olan kadınların evlilikten aldıkları doyumun, cinsel yaşam doyumu yüksek olan kadınlara göre daha düşük olduğu anlaşılmıştır (Aras 2020). Bir meta-analiz sonuçları, açık cinsel iletişim kuran çiftlerin ilişkilerinde daha yüksek doyum bildirdiğini ve cinsel doyumun ilişki kalitesinin temel bir bileşeni olduğunu ortaya koymaktadır (Vowels 2023). Başka bir çalışmada, evli kadınların cinsel memnuniyeti ve yaşam kalitesi incelemiş ve kontraseptif yöntem kullanımının cinsel yaşam kalitesi üzerinde belirgin bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, evlilik memnuniyeti ve cinsel doyumun ortalamanın üzerinde olduğu, ancak cinsel yaşam kalitesinin biraz daha düşük olduğu bulunmuştur (Çömez İkican et al. 2020). Çalışma sonuçları bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Bu bulgular, kontraseptif yöntem kullanan kadınların genel olarak evlilik ve cinsel doyumlarının yüksek olduğunu, ancak cinsel yaşam kalitelerinin bu düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu durum, kontraseptif yöntem kullanımının evlilik ve cinsel doyumunu artırmada etkili olduğunu, ancak cinsel yaşam kalitesini tam anlamıyla yükseltmediğini ortaya koymaktadır. Cinsel yaşam kalitesinin düşük olması, evlilik doyumunu olumsuz etkileyebilir ve çiftler arasındaki ilişki dinamiklerini karmaşık hale getirebilir. Ayrıca, açık cinsel iletişim kurmanın, ilişki doyumunu ve cinsel doyumunu artırdığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, cinsel yaşam kalitesini artırmaya yönelik müdahaleler ve açık cinsel iletişim teşvik edilerek, evlilik ve cinsel doyumun daha da yükseltilmesi mümkün olabilir.

Araştırmada, 18-25 yaş arasında, lisans mezunu, eşi yüksek lisans mezunu, geliri giderine eşit, evliliğini çok iyi olarak değerlendiren ve eşi kondom kullanan kadınlarda cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesinin yüksek olduğu, ayrıca çalışmayan kadınların evlilik doyumunun yüksek olduğu belirlenmiştir. Kapsamlı bir çalışmada, 33 ülkeden elde edilen veriler, evlilik doyumunun yaş, eğitim, ekonomik durum, din, çocuk sayısı gibi faktörlere bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Bu veriler, evlilik doyumunu ve kontraseptif yöntem tercihi arasındaki bağlantıyı desteklemektedir (Sorokowski et al. 2017). Bazı çalışmalarda, genç yaş grubunda, eğitim düzeyi ve gelir durumu yüksek olan, evliliğini iyi olarak değerlendiren, modern kontraseptif yöntem kullanan kadınların cinsel yaşam kalitesi daha yüksek bulunmuştur (Akalin ve Bostancı 2022; Egelioglu Cetişli ve ark. 2016). Buna göre genç yaş grubunda, eğitim düzeyi yükseldikçe, olumlu evlilik ilişkileri arttıkça ve erkeğin kondom kullandığı evliliklerde kadınların cinsel yaşamlarını daha kaliteli buldukları sonucuna varılabilir. Yürütülen çalışmalarda benzer şekilde ileri yaşın, gelir ve eğitim düzeyinin düşük olmasının cinsel yaşamı olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Aras 2020; Dehghankar et al. 2022; Khaleghinezhad et al. 2018). Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kadınların cinsel bilgi seviyelerinin arttığı, cinsel yaşamla ilgili farkındalıklarının yükseldiği ve cinsel sorunlarını ifade edebilme yeteneklerinin geliştiği gözlemlenmektedir. Bu kadınların, cinsel yaşamda ortaya çıkabilecek sorunlarla başa çıkma becerilerinin de gelişmiş olduğu ve cinsel yaşamlarının olumlu etkilendiği düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre, kadınlar arasında en çok tercih edilen kontraseptif yöntemler sırasıyla rahim içi araç, geri çekme ve oral kontraseptifler olmuştur. Ayrıca, kontraseptif yöntem tercihinin kadının yaşı, eğitim düzeyi, eşinin eğitim düzeyi, ekonomik durumu ve evliliğine yönelik düşüncesine göre değiştiği belirlenmiştir. Araştırmada, kontraseptif yöntem kullanan kadınların evlilik ve cinsel doyumlarının ortalamanın üzerinde olduğu, ancak cinsel yaşam kalitesinin ortalamanın biraz altında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların yaşı, eğitim düzeyi, çalışma durumu, eşlerinin eğitim düzeyi, ekonomik durumu ve evliliğe yönelik düşünceleri ile kullanılan kontraseptif yöntemlere göre evlilik doyumunun; çalışma durumu dışında, aynı faktörlere göre cinsel doyum ve cinsel yaşam kalitesinin değiştiği belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda; özellikle kırsal bölgelerde yaşayan kadınlar ve eşlerinin hem kontraseptif yöntemlerin doğru kullanımını hem de bu yöntemlerin evlilik ve cinsel yaşam üzerindeki etkilerini içeren şekilde daha iyi bilgilendirilmesi, çiftlerin kontraseptif yöntemler konusunda bilinçlenmesi için sağlık kuruluşlarında danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, ekonomik durumu daha yetersiz olan bölgelerde kontraseptif yöntemlerin erişilebilirliğinin artırılması, toplumda cinsel sağlığın önemi ve kontraseptif yöntemlerin bilinçli kullanımı konularında farkındalık artırıcı kampanyalar düzenlenmesi, kadınların deneyimlerini paylaşabileceği ve birbirlerinden öğrenmelerini sağlayabilecek destek gruplarının düzenlenmesi ve çiftlerin kontraseptif yöntemler konusunda daha bilinçli kararlar almasına katkı sağlanması ve kontraseptif yöntem kullanımının evlilik ve cinsel yaşam üzerindeki etkilerini daha iyi anlayabilmek için geniş kapsamlı ve uzun süreli çalışmaların planlanması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarların makalede sunulan veriler ve/veya makalenin konusu ile ilgili olarak herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Acar, Z., Şahin, N., & Demirci, F.N. (2021). Preference of contraceptives of married women between 18-49 and causes of discontinuation. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 29-38.
- Akalın, A., & Bostancı, Ş. (2022). Aile planlaması yöntemi kullanan üreme çağındaki kadınlarda cinsel fonksiyonlar ve cinsel yaşam kalitesi. *Androloji Bülteni*, 24, 110-117. doi:10.24898/tandro.2022.04810.
- Aras, E.N. (2020). Kadınlarda evlilik doyumunun cinsel yaşam kalitesi ve bilişsel çarpıtmalar bağlamında incelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(22), 70-87. doi:10.31589/JOSHAS.243
- Avcı, S., Mutlu, S., & Yiğit, F. (2021). Evli kadınların aile planlaması yöntem tercihlerine etki eden faktörler. *Journal of Midwifery and Health Sciences*, 4(2), 128-138.
- Bilgin, Z., & Kömürcü, N. (2016). Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar. *Androloji Bülteni*, 18(64), 48-55.

- Caruso, S., Palermo, G., Caruso, G., & Rapisarda, A.M.C. (2022). How does contraceptive use affect women's sexuality? A novel look at sexual acceptability. *Journal of Clinical Medicine*, 11(3), 810. doi:10.3390/jcm11030810
- Çömez İkican, T., Coşansu, G., Erdoğan, G., Küçük, L., & Özel Bilim, İ. (2020). The relationship of marital adjustment and sexual satisfaction with depressive symptoms in women. *Sexuality and Disability*, 38, 247-260. doi:10.1007/s11195-019-09590-7
- Dehghankar, L., Panahi, R., Khatooni, M., Fallah, S., Moafi, F., Anbari, M., & Sibani, F.S. (2022). The association between sexual health literacy and sexual function of women in Iran. *Journal of Education and Health Promotion*, 11, 1-6.
- Egelioglu Çetişli, N., Topaloğlu Ören, E.D., Arkan, G., Kaba, F., & Ertop, F. (2016). Evli kadınların kullandıkları aile planlaması yönteminin cinsel yaşam ve benlik saygısına etkisi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 13(2), 101-106. doi:10.5222/HEAD.2016.101.
- Eroglu, S., Aziz, V., & Kılıç, F. (2021). Contraceptive method preferences of women and related factors in karabuk province. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(1), 72-77. doi:10.21763/tjfm.744282
- Gavas, E., & Inal, S. (2019). The family planning methods using status and attitudes of women in Turkey: a systematic review. *Turkish Journal of Health Science and Life*, 1(2), 37-43.
- Grontvedt, T.V., Grebe, M.N., Kennair, L.E., & Gangestad, S.W. (2017). Estrogenic and progestogenic effects of hormonal contraceptives in relation to sexual behavior: insights into extended sexuality. *Evolution and Human Behavior*, 38(3), 283-292. doi:10.1016/j.evolhumbehav.2016.10.006.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE). (2024, Şubat 6). 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/2018_turkiye_nufus_ve_saglik_arastirmasi-55
- CDC Reproductive Health. (2024, Mayıs 30). Contraception. <https://www.cdc.gov/reproductive-health/contraception/index.html>
- Higgins, J.A., & Smith, N.K. (2016). The sexual acceptability of contraception: reviewing the literature and building a new concept. *The Journal of Sexual Research*, 53(4-5), 417-456.
- Kaplan, E., & Zeyneloğlu, S. (2018). Geri çekme yönteminin kadınların cinsel doyumları ve evlilik uyumlarına etkisinin belirlenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 10-17.
- Khaleghinezhad, K., Kariman, N., Nahidi, F., Ebadi, A., & Nasiri, M. (2018). Prevalence of sexual dysfunction and some related factors among Iranian rural women. *Journal of Semnan University of medical Sciences*, 20(2), 310-316.
- Nketiah Amponsah, E., Ampaw, S., & Twumasi Baffour, P. (2022). Socioeconomic determinants of use and choice of modern contraceptive methods in Ghana. *Tropical Medicine and Health*, 50(33), 1-16. doi:10.1186/s41182-022-00424-5
- Oskay, U., & Dissiz, M. (2017). Effect of the contraceptive methods on female sexual function. *International Journal of Caring Sciences*, 10(1), 366-376.
- Sorokowski, P., Randall, A.K., Groyecka, A., & et al. (2017). Marital satisfaction, sex, age, marriage duration, religion, number of children, economic status, education, and collectivistic values: Data from 33 countries. *Frontiers Psychology*, 8, 1199. doi:10.3389/fpsyg.2017.01199
- Symonds, T., Boolell, M., & Quirk, F. (2005). Development of a questionnaire on sexual quality of life in women. *Journal of Sex Marital Therapy*, 31(5), 385-397.

- Štulhofer, A., Buškob, V., & Brouillard, P. (2010). Development and bicultural validation of the new sexual satisfaction scale. *The Journal of Sex Research*, 47(4), 257-268.
- Şimşek Çetinkaya, Ş., & Aydın, N. (2023). The effect of contraceptive methods on sexual satisfaction and sexual pleasure of women in Turkey and affecting factors. *Aydın Sağlık Dergisi*, 9(2), 48-65.
- Temel, S., & Özsoy, S. (2022). Kontrasepsiyon ve Kadın Cinselliği. Yıldız H, Kömürçü N (Ed), Farklı Durumlarda Kadın Cinselliği, 1. Baskı, Ankara, Türkiye Klinikleri, s.34-49.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşamı ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Tuğut, N. (2016). Yeni cinsel doyum ölçeğinin Türkçe versiyonu: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(2), 183-195.
- Tuğut, N., & Gölbaşı, Z. (2010). Cinsel yaşam kalitesi ölçeği-kadın Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 2, 172-180.
- United Nations (UN). (2024, Şubat 6). Estimates and projections of family planning indicators 2019 Countries. https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/family/Figure_Model-based_estimates_Countries_2019.pdf
- World Health Organization (WHO). (2023, Aralık 1). Family planning / contraception methods. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
- World Health Organization (WHO). (2024a, Mayıs 30). Sexual and reproductive health and research. [https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-\(srh\)/overview](https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-(srh)/overview)
- World Health Organization (WHO). (2024b, Mayıs 30). Sexual health. https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_1
- World Health Organization (WHO). (2024c, Mayıs 30). Family planning and contraception. [https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-\(srh\)/areas-of-work/family-planning-and-contraception](https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research-(srh)/areas-of-work/family-planning-and-contraception)
- Vowels, L.M. (2023). Sexual Satisfaction: Relationship Satisfaction. In: Shackelford, T.K. (eds) Encyclopedia of Sexual Psychology and Behavior Springer, Cham. pp:1-5. doi:10.1007/978-3-031-08956-5_2259-1
- Zethraeus, N., Dreber, A., Raneyhill, E., Blomberg, L., Labrie, F., Schoultz, B.V., Johannesson, M., & Hirschberg, A.L. (2016). Combined oral contraceptives and sexual function in women a double-blind randomized placebo controlled trial. *Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*, 101, 4046-4053. doi:10.1210/jc.2016-2032